

EL SZÓ

Kinek ne lennének felejthetetlen élményei a nyári tábortűz melletti közös éneklésekről? Amikor pattog a parázsló tűz, kicsit már hűvösbe fordul az este, ezért takaró kerül a vállakra, majd a történetekből kifogyva előkerül egy furulya vagy gitár, és megszólalnak a hangszer első hangjai. A tűz körül ülők kezdetben bátortalanul, majd később egyre magabiztosabban éneklük az A csitári hegyek alatt vagy a Tavaszi szőlő vizet áraszt dalokat. Aztán mikor a tűz mellett ülők kifognak a legismertebb népdalokból, mindig van, ki így folytatja: No és ezt ismeritek-e? Vannak, akiknek felrémlik a dal, és együtt éneklük a többiekkel, és vannak, akik korábban még nem hallották, ezeknek hamar a fülébe kúszik a hol borongós, hol vidáman pattogó dallam, hogy legközelebb már ők legyenek a dal előénekesei.

Miért válik olyan meghatározó élménnyé a magyar ember életében a közös népdaléneklés? Mert mindnyájunk szívébe, ősi tudatába beivódva mélyen ott vannak a dallamfoszlányok. Szegényebb, érzelmileg sivárabb életet él, akinek nincs része az ősi magyar zene adta közösségi élményekben. A magyar nyelv mellett a népdal az, ami a világ magyarságát összetartja. Meghatottan hallgatjuk, hogy hazánk távolba szakadt fiai, unokái, kik csak keveset – talán csak néhány szót, mondatot – tudnak a magyar nyelvből, büszkén és örömmel, kicsit idegen akcentussal éneklük némelyik népdalunkat, ezzel is jelezve és vállalva, hogy a magyarság családjához tartozónak érzik magukat.

Miért nem fordítunk több időt, energiát arra, hogy ezt a hatalmas kincset továbbadjuk a mai fiataloknak? Szabad-e közömbösnek lennünk? Mit mondanak majd rólunk egy-két emberöltő múlva az akkori magyarok? A 21. század elején élt magyarok idősebb nemzedéke sajnos nem adta tovább a fiataloknak a népdalok ismeretét, ők mulasztottak, és engedték, hogy kiszáradjon és elhaljon az évezredek óta hömpölygő nagy-nagy magyar éneklés. Tán még azt is hozzáteszik: szerencsére korábban Kodály Zoltán és Bartók Béla leltározta a dalokat, és a gyűjtés kottái és fonográfhangerei múzeumi szekrények mélyén őrzik és rögzítik a mára már elfelejtett, de hajdan gazdag és élő magyar népdalkincset.

Milyenek is a magyar népdalok? Főbb jellemzőik a következők:

- a) rövidek, mégis teljes, kerek egészek;
- b) ritmusuk változatos;
- c) tempójuk sosem szélsőséges;
- d) leírásukhoz nem szükséges sok segédvonal vagy komplikált kottai előjegyzésrendszer;
- e) a fontosabb hangközök fölfelé és lefelé is megtalálhatók bennük;
- f) dallamviláguk gazdagságát bizonyítja, hogy az ötfokú pentaton, modális dallamok mellett dúr és moll jellegűek is megjelennek;
- g) formailag jól tagoltak, így a dallamszerkezetek igen szembe-tűnőek;
- h) diatonikus jellegüknél fogva könnyen énekelhetők;
- i) szövegük az érzelmi világ úgyszólván egész területét felölelik;
- j) jellemző adatokat nyújtanak egy-egy vidék, tájegység lakosainak történelmére, népszokásaira, foglalkozására stb. vonatkozólag;
- k) egyik-másik minden változtatás nélkül kánonban is énekelhető;
- l) hangszerkíséret nélkül is teljes élményt nyújtanak;
- m) megtanítanak a magyar zenei anyanyelvre;
- n) jól előkészítik az utat a magasabb műzene megértése és befogadása felé;
- o) fejlesztik az általános zenei ízlést;
- p) alkalmas alapot adnak arra, hogy népi muzsikánkat összehasonlítsuk más népek zenéjével;
- q) a variánsok egybevetésével figyelemmel kísérhetjük egy-egy dallam fejlődését, változásait;
- r) megfigyelhetjük hatását a műzenére és viszont;
- s) különösen az ősi népdalaink, gazdag ornamentikájúak;
- t) szépségük mindenkit megragad, gyermeket és felnőttet egyaránt;
- u) a népdal a magyar nép élő művészete.

A TINTA Könyvkiadó azzal a nemes szándékkal adja közre nyomtatásban a Fölszállott a páva című, 111 magyar népdalt tartalmazó gyűjteményét, hogy segítséget nyújtson a népdalok tanulásához, közös énekléséhez.